

14.10.2013

Lieksan Teollisuuskylä Oy
Markku Vuorenmaa
Kerantie 26
81720 LIEKSA

Viite: Ympäristövaikutusten arviointiohjelma 25.07.2013

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO LIEKSAN TEOLLISUUSKYLÄ OY:N ”KEVÄTNIEMEN BIOJALOSTAMO- JA BIOTERMINAALI”- HANKKEEN YM- PÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Lieksan Teollisuuskylä Oy on toimittanut 25.07.2013 Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, muutettu 267/1999, 458/2006 ja 2011) mukaisen arviointiohjelman koskien yrityksen hanketta biojalostamon ja bioterminaalin perustamiseksi Lieksan kaupunkiin, Kevätniemen alueelle.

HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Hankkeen nimi: Kevätniemen biojalostamo- ja bioterminaalihanke

Hankkeesta vastaava: Lieksan Teollisuuskylä Oy

**Hankkeesta vastaavan
käyttämä konsultti:** Green Fuel Nordic Oy

YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena ympäristövaikutusten arviointimenetel-
lyssä toimii Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tavoitteena on edistää ympä-
ristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätök-
senteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan YVA -lain 4 §:n 1. momentin ja
vastaavan asetuksen 6 §:n mukaisesti hankeluettelon kemianteollisuutta ja mineraali-
tuotteiden valmistusta koskevan kohdan 6 e mukaan vaarallisten kemikaalien ja rä-
jähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) tarkoitettuja vaaral-
lisiä kemikaaleja laajamittaisesti valmistavat tehtaat. Bioöljy on katsottava tällaiseksi
lain tarkoittamaksi vaaralliseksi kemikaaliksi. YVA-asetuksen kohdassa 8 § d on li-
säksi käsitelty öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastointia.
YVA-menettelyä edellytetään hankkeissa, joissa näiden aineiden varastosäiliöiden ti-

lavuus on yhteensä vähintään 50 000 m³.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi tapauskohtaisen arvioinnin pohjalta yksittäistapauksessa lain 4 §:n 2. momentissa tarkoitettuun hankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, lain 4 §:n 1. momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. YVA -lain 4 §:n 3. momentin nojalla harkittaessa vaikutusten merkittävyyttä yksittäistapauksessa on sen lisäksi mitä lain 4 §:n 2. momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. YVA -asetuksen 7 § sisältää luettelon niistä hankkeen ominaisuuksiin, sijaintiin ja vaikutusten luonteeseen liittyvistä tekijöistä, joita on tarkasteltava erityisesti harkittaessa arviointimenettelyn soveltamista yksittäistapauksessa.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus on päätöksellään 24.06.2013 (POKELY/5/07.04/2013) edellyttänyt, että Lieksan Teollisuuskylä Oy:n hankkeeseen ”Bioöljyalostamo- ja bioterminaalihanke” tulee soveltaa YVA-menettelyä.

YVA-menettelyn tarkoitus on selvittää ne hankkeen ympäristövaikutukset, jotka ovat merkittäviä hankkeen suunnittelun ja päätöksenteon kannalta, ja joita eri tahot pitävät tärkeinä. Hankkeesta vastaavan laatimassa ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa tulee esittää mm. tiedot hankkeesta kokonaisuutena sekä siitä, miten hankkeen ja sen toteuttamisvaihtoehtojen ympäristövaikutukset selvitetään.

Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava selvittää hankkeen ympäristövaikutukset ja laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka tulee aikanaan vastaavaan julkiseen käsittelyyn kuin nyt käsillä oleva arviointiohjelma. Arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto tulee liittää aikanaan hankkeen lupahakemusasiakirjoihin. Näitä viranomaispäätöksiä ovat ainakin mm. ympäristölupa. Päätöksistä on käytävä ilmi, miten YVA-lain mukainen arviointi on otettu huomioon.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

Suunnittelun biojalostamon ja bioterminaalien perustaminen edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa. Lupaviranomainen on Itä-Suomen aluehallintovirasto. Ympäristölupa voidaan myöntää erillisestä hakemuksesta, kun yhteysviranomaisen on antanut lausuntonsa ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta eli YVA-menettely on päättynyt.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset mahdolliset rakentamiseen tarvittavat luvat käsittelee Lieksan kaupungin rakennusvalvontaviranomainen.

Biojalostamo edellyttää myös kemikaalilain mukaista lupaa, jonka myöntää TUKES (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto).

Hanke ja sen vaihtoehdot

Hanke käsittää biojalostamon ja bioterminaalin rakentamisen Lieksan kaupunkiin, Kevätniemen teollisuusalueelle. Hankkeeseen liittyvät toiminnallisesti lisäksi alueelle suunniteltavat uudet tie- ja raideliikennejärjestelyt. Hanke käsittää yhden tai kahden biojalostamoyksikön rakentamisen alueelle, jolloin bioöljyn (pyrolyysiöljy) tuotanto olisi tasolla 90 000 – 180 000 tn vuodessa. Bioöljyn raaka-aineena käytetään metsäbiomassaa, jonka kulutus toteutusratkaisusta riippuen vaihtelee 350 000-700 000 kiintom³:iin vuodessa. Bioöljy valmistetaan käyttämällä nopeaa pyrolyysitekniikkaa, jossa lämmönsiirtoaineena käytettävä hiekka lämmitetään erillisellä leijupetikattilalla.

Bioterminaaliin kuuluu asfaltoitu pyöreänpuun varastointialue sekä puuaineksen esikäsittelyalue mm. haketusta varten. Suunniteltu bioterminaali palvelisi myös muita alueen metsäklusterin yrityksiä, lähinnä puuraaka-aineen varastoalueena ja käsittelyalueena.

Suunnitellun hankkeen toiminnot voidaan jakaa kolmeen erilliseen kokonaisuuteen: raaka-aineen käsittely, käsitellyn raaka-aineen pyrolyysiprosessi ja valmiin bioöljyn varastointi. Bioterminaaliin varastoidun raaka-aineen esikäsittely sisältää aineksen haketuksen ja kuivauksen. Kuivauksessa syntyvät kaasut ohjataan savukaasupesurin kautta. Esikäsitelty biomassa kaasutetaan nopeassa pyrolyysiprosessissa pyrolyysikaasuksi, joka jäähdytetään lauhduttimella varsinaiseksi bioöljyksi. Prosessin eri vaiheissa syntyy savukaasuja, joita hyödynnetään/kierrätetään haketun metsäbiomassan kuivauksessa ja puhdistettujen savukaasujen osalta itse pyrolyysiprosessissa.

Keskeisiä arvioitavia ympäristövaikutuksia hankkeessa ovat liikenne, ilma- ja vesistö-päästöt sekä melu. Biojalostamolla syntyvät savukaasupäästöt puhdistetaan savukaasupesurilla ennen johtamista piipun kautta ilmaan. Päästöt vesistöön koostuvat alueen hulevesistä sekä savukaasupesurin jätevesistä. Vedet käsitellään ennen johtamista vesistöön. Savukaasupesurin jätevesien käsittelyn yhteydessä siitä erotetaan kiintoaines eli liete, joka koostuu tuhkasta, hiekasta sekä puusta. (Prosessissa muodostuva tuhka voidaan luokitella jätteeksi, mikäli se ei soveltuisi jatkokäytettäväksi suunnitellulla tavalla.)

Arviointiohjelman mukaiset hankkeen toteutusvaihtoehdot ovat:

0-vaihtoehto: Hanketta ei toteuteta

1-vaihtoehto: Kevätniemeen sijoitetaan yksi biojalostamo (90 000 t/a bioöljyä) sekä bioterminaali

2-vaihtoehto: Kevätniemeen sijoitetaan kaksi biojalostamoa (180 000 t/a bioöljyä) sekä bioterminaali

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Arviointimenettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelma on ollut nähtävillä Lieksan kaupungin virallisten ilmoitusten ilmoitustaululla ja Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Arviointiohjelman nähtävillä olosta on ilmoitettu kuuluttamalla siitä 01.08.2013-13.09.2013 Lieksan kaupungin ilmoitustaululla sekä julkaisemalla kuulutus sanomalehdissä Karjalainen ja Lieksan Lehti. Arviointiohjelmasta pyydettiin toimittamaan lausunnot ja mielipiteet Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen 13.09.2013 mennessä.

Arviointiohjelmasta pyydettiin lausunto Pohjois-Karjalan maakuntaliitolta, Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maaseutu ja energia – yksikön kalatalouspalveluilta, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri – vastuualueelta, Itä-Suomen aluehallintovirastolta (Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat), Lieksan ja Nurmeksen rakennus- ja ympäristölautakunnalta, Lieksan kaupungin perusturvalautakunnalta, Lieksan luonnonystävät ry:ltä, Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry:ltä ja Pielisen kalastusalueelta.

Hankkeen ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn esittelytilaisuus pidettiin Lieksassa, Surpeenvaaran koululla 03.09.2013.

YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiohjelmasta annettiin kirjallisia lausuntoja ja mielipiteitä kaikkiaan 8 kpl. Kopiot niistä liitetään oheen; alkuperäiset jäävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen arkistoon.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto toteaa lausunnossaan, että arviointiohjelma on laadittu kattavasti ja siinä esitetyt asiat on kuvattu selkeästi. Vaihtoehdot on myös tuotu esille. Eri vaihtoehtojen vaikutukset on tarkoitettu tarkentua jatkoksi laadittavaan arviointiselostukseen. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee tärkeäksi arvioida ja selvittää vaikutuksia mm. melun ja ilman laadun osalta, kuten suunnitelmaan onkin kirjattu.

Kokonaisuutena maakuntaliitto antaa vahvan tukensa biojalostamo- ja biotermiinalihankkeelle, vieläpä maakunnan korkeimman työttömyyden alueella Lieksassa. Hanke tukee vahvasti Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelman ja lisäksi maakuntastrategian mukaisen ”Öljyvapaa maakunta”-tavoitteen toteutumista. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee ympäristövaikutusten arviointiohjelman hyvin ja selkeästi laadittuna.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri-vastuualue pitää lausunnossaan hankkeen arvioitujen liikennemäärien vaikutuksia liikenteen sujuvuuteen vähäisinä. Vastuualue korostaa kuitenkin, että liikenteen vaikutuksia arvioitaessa on kuitenkin huomioitava vuonna 2009 valmistunut Lieksan liikenneturvallisuussuunnitelma, jossa kantatien 73 ja Kesäniementien liittymä on osoittautunut erittäin onnettomuusalttiiksi liittymäksi. Erityisesti risteämisonnettomuuksia on tapahtunut paljon. Liikenneturvallisuussuunnitelmassa on esitetty kier-

toliittymän rakentamista sekä nopeusrajoitusten alentamista liittymän kohdalla. Nopeusrajoitus on toteutettu heti liikenneturvallisuuksuunnitelman valmistuttua, mikä on parantanut liittymän turvallisuutta. Hankkeen yhteydessä tulee arvioida lisääntyvän liikenteen vaikutusta jo valmiiksi riskialttiin liittymän turvallisuuteen. Lieksan liikenneturvallisuuksuunnitelma on päivityksen tarpeessa eikä liittymän turvallisuutta ole arvioitu nopeusrajoitusten laskemisen jälkeen.

Pohjois-Savon ELY-keskus pitää biojalostamon ja terminaalin sijoituspaikkaa liikenteen ja kuljetusten kannalta hyvin sopivana. Erityisesti eri kuljetusmuotojen käyttömahdollisuus antaa terminaalin sijoittamiselle hyvät perusteet.

Lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskus muistuttaa, että arviointiohjelmassa käytetyn termin "valtatie" sijaan tulisi maantiestä 75 käyttä oikeaa ilmaisua "kantatie".

Arvioidut liikennemäärät huomioon ottaen Pohjois-Savon ELY-keskuksella ei ole arviointiohjelmaan muuta huomautettavaa.

Itä-Suomen aluehallintovirasto (Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat) esittää lausunnossaan seuraavaa:

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on yleisluonteinen, yksilöimätön ja aluehallintovirasto toteaa, että YVA-menettely on laitettu vireille liian aikaisessa vaiheessa hankkeen toteuttamista ajatellen, kun hankkeen toteuttajakaan ei ole vielä tiedossa. Kaavoitustilanne on auki ja hankkeen lähtötiedot ovat vaillinaisesti esitettyjä. Hankkeen sijoittuminen kaavoitettavalle teollisuusalueelle on avoin (epämääräinen ruksi kartalla). Kuvat ovat epäselviä. Hankkeen vaikutusalueita ei ole esitetty. Esitetyt hankevaihtoehdot samalla paikalla sijaitsevina eivät ole YVA-menettelyn tarkoittamia aitoja vaihtoehtoja.

Aluehallintovirasto katsoo, että ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on mahdotonta arvioida määrittelemättä ensin hankkeen vaikutusten tarkastelualue, jolla asuviin tai muutoin oleskeleviin ihmisiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan.

Aluehallintovirasto toteaa, että ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa on oleellista tietää, millaista asutusta ja elinkeinotoimintaa vaikutusten arviointialueella on: haittaako/estääkö hanke asukkaiden tai alueella muutoin oleskelevien tämän hetkistä asumista, olemista ja liikkumista sekä elinkeinonharjoittamista.

Kartalla tulisi esittää vaikutusten arviointialueen rajaus ja arviointialueella sijaitseva pysyvä ja vapaa-ajan asutus sekä muut häiriintyvät kohteet kuten päiväkotien, koulujen ja vanhainkotien sijainti sekä hankealueelle liikennöinti ja kuljetusreitit.

Kuljetusreittien välittömässä läheisyydessä olevalle asutukselle mahdollisesti aiheutuvia haju-, melu- ja päästöhaittoja tulisi arvioida myös. Lisäksi tulisi arvioida, rajoitetaanko liikennöinti asukkaiden tai erityisryhmien esim. koululaisten tai vanhusten liikkumista ja vaikuttaako liikkumisen turvallisuuteen.

Kuulutuksen mukaan arviointiohjelma on nähtävillä 1.8-13.9.2013 ja yleisötilaisuus pidetään 3.9.2013. Yleisötilaisuus pidetään vasta kuukauden kuluttua nähtävillä pidon alkamisesta. Aluehallintoviraston mielestä yleisötilaisuus pidetään liian myöhään var-

sinkin kun se on ainut arviointiohjelmassa esitetty ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmä. Asukkaille ja muille tahoille jää liian vähän reagointiaikaa, mikä vaikeuttaa vuorovaikutuksen syntymistä.

Sama tilanne yleisötilaisuuden pitämisessä näkyy olevan myös arviointiselostuksen julkaisuvaiheessa, mikä ilmenee arviointiohjelman Taulukosta 4.1 YVA-menettelyn vaiheet sekä aikataulu.

YVA-lain tavoitteena on lisätä hankkeen vaikutusalueen väestön tiedonsaantia hankkeen ympäristövaikutuksista ja lisätä heidän mahdollisuuksiaan osallistua hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin. Tämä edellyttää, että väestö saa tietoa arvioinnin etenemisestä. Hankevastaava voi tiedottaa tiedotusvälineiden kautta, tiedotteilla tai järjestämällä hanketta ja sen ympäristövaikutuksia käsitteleviä tilaisuuksia. Tämän lisäksi yhteysviranomaisen tulee kuulla asukkaita ja kuuluttaa arviointiohjelman ja arviointiselostuksen nähtävillä olosta. Lisäksi vuorovaikutusta asukkaiden kanssa voidaan lisätä tekemällä kysely vaikutusten tarkastelualueen asukkaille tai haastatteleamalla tiettyjä tahoja.

Hankkeen seurantaryhmään kuuluvat Lieksan kaupungin edustajat ja heidän toimiala tulisi kertoa arviointiselostuksessa. Samoin myös YVA-prosessiin osallistuvien tahojen toimialat voisi kirjata näkyviin arviointiselostukseen.

Arviointiohjelmasta ei selviä, keitä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointiin osallistuu ja keitä asiantuntijoita kuullaan. Aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että hankkeen seurantaryhmään otetaan mukaan myös asukasyhdistysten ja kunnan ympäristöterveydenhuollon edustaja.

Arviointiohjelman lähteisiin tulisi lisätä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia koskevat ohjeet ja ottaa ne myös huomioon vaikutusten arvioinnissa:

Ihmisiin kohdistuvat terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset. (STM:n opas 1999:1)

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=122630&name=DLFE-8445.pdf

THL:n (entisen Stakesin) IVA ohjeet: Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi, IVA (<http://info.stakes.fi/iva/FI/index.htm>).

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maaseutu ja energia – yksikön kalatalouspalvelut esittää yleisen kalatalousedun kannalta arviointiohjelmasta seuraavaa:

Hankevastaava ei ole maininnut arviointiohjelmassaan lainkaan hankkeen kalatalousvaikutusten arviointia. Suunniteltu hankealue rajautuu Pielisen Mönninselkään, johon biojalostamon mahdollinen vesistökuormitus kohdistuu. Kuormituksella saattaa olla paikallista vaikutusta alueen kalastoon ja kalastusoloihin. Mönninselkää kuormittavat paikallisen asutuksen lisäksi myös alueen teollisuuden jätevesipäästöt.

Mönninselkä on kalataloudellisesti tärkeä vesialue. Siihen kohdistuu Lieksan taajama-alueelta huomattavan suuri kalastuspaine. ELY-keskuksen arvion mukaan hankevas- taavan ei ole tarpeen tehdä erillisiä kalatalousselvityksiä osana YVA-prosessia, mutta kalataloudesta tulee laatia YVA-selostukseen yhteenvetokatsaus olemassa olevan tiedon ja aineistojen perusteella. Tarkastelussa tulee hyödyntää mm. käynnissä ole- van Mönninselän kalataloudellisen yhteistarkkailuohjelman tuottamia tietoja.

Lieksan ja Nurmeksen kaupunkien rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa lau- sunnossaan seuraavaa:

YVA-ohjelmassa on esitetty kattavasti hankkeen eri ympäristövaikutusten arviointi.

Suunnitelman mukaan meluvaikutuksista laaditaan malli, josta näkyy hankkeesta ai- heutuvat muutokset hankkeen vaikutusalueella. Hankealue rajoittuu Kevätniemen te- ollisuusalueeseen, jonka laitosten aiheuttamaa melua ei ole selvitetty. Kevätniemes- sä toimivien ympäristöluvitettujen laitosten (3 kpl) ympäristöluvissa on velvoite osallis- tua alueen melutilanteen selvittämistä koskevan meluselvityksen tekemiseen. YVA- ohjelmaan tulee lisätä hankealueen nykyisen melutilanteen selvittäminen melumitta- uksilla, jotka on järkevää toteuttaa yhteistyössä Kevätniemen alueen ympäristöluvitet- tujen laitosten kanssa.

Suunniteltu hankealue on tällä hetkellä asemakaava-alueen ulkopuolella. Kaavan muutos ja laajennus on tulossa vireille loppuvuoden 2013 aikana.

Kevätniemen luontoselvitys on tehty heinäkuussa 2013.

Lieksan kaupunginhallitus toteaa lausunnossaan yhtyvänsä rakennus- ja ympäris- tölautakunnan lausumaan.

Lieksan kaupungin sosiaali- ja terveystalokeskus (perusturvajohtaja Tero Oi- nosen virkamieslausunto) toteaa lausunnossaan, että sosiaali- ja terveyslautakunta näkee hankkeen tärkeäksi, koska se edistäisi kaupungin teollista elinkeinotoimintaa ja loisi työpaikkoja. Lieksan työttömyysprosentti on syyskuussa 2013 19 %, joten Ke- vätniemen biojalostamo- ja bioterminaali toisivat kaupunkiin erittäin kaivattuja työ- paikkoja ja edistäisi sitä kautta asukkaiden hyvinvointia.

Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa otetaan onnistuneesti huomioon hank- keen sosiaaliset vaikutukset. Ympäristövaikutuksia arvioitaessa kuullaan paikallisia asukkaita yleisötilaisuuksissa, joka luo tarpeellista vuorovaikutusta hankkeen toteut- tavan yrityksen ja paikallisten kesken. Lautakunta näkee, että jatkossakin on tärkeää, että Green Fuel Nordic Oy ylläpitää vuoropuhelua, jotta mahdollisten liikenne- ja me- luvaikutusten haittaa voidaan asukkaiden näkemysten avulla minimoida.

Pielisen Kalastusalue ja Lieksan osakaskunta toteavat lausunnossaan:

Kalastusalue ja osakaskunta ovat huolissaan siitä, että vesialueen omistajaa (Lieksan osakaskunta tai Pielisen kalastusalue) ei ole kutsuttu mukaan seurantaryhmään.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa ei ole otettu huomioon vesialueen virkistys- käyttöä. Kevätniemen edustalla oleva vesialue, Mönninselkä, on varsinkin talvella

suosittua pilkintä ja liikkumisaluetta. Ennen kaikkea tulisi selvittää vaikuttaako laitoksen puhdistettujen jätevesien purku vesistön kalakantoihin ja jään paksuuteen.

Kalastusalue ja osakaskunta haluavat myös, että arviointiselostuksessa tarkastellaan miten jätevesien puhdistus ja säilöntä tullaan ratkaisemaan mahdollisten ongelmatilanteiden sattuessa.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on nykytilanteessa mainittu pohja- ja pintavesiolosuhteet, joka pohjautuu Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy:n tekemään vesistötarkkailuun. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa ei ole mainittu sanallakaan kalakantojen nykytilasta. Alueella on tehty useiden vuosien ajan kalastotarkkailua, josta ei ole mitään mainintaa YVA-ohjelmassa. Tulevassa YVA-selostuksessa pitää ottaa myös kalastotarkkailun tulokset huomioon ja käyttää näitä raportteja täysimääräisesti hyväksi.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa on esitetty selkeästi hankkeen tarkoitus, tarve, lähtökohdat ja hankkeen liittyminen alueella jo oleviin toimintoihin sekä laajempiin suunnitelmiin tämän metsäklusterikonaisuuden kehittämiseksi. Hankekuvauksen yhteydessä olisi ollut hyvä tarkemmin kuvata myös muita tähän kokonaisuuteen kuuluvia ja jo nyt alueella toimivia yrityksiä.

Hankkeen kuvauksessa on esitetty selkeästi YVA-menettelyssä olevat toiminnot: Bioöljylaitos, biotermiinaali ja hankkeeseen liittyvä tie- ja rautatieverkon uudistaminen. Nämä olisi tullut olla myös selvästi kartalla esitettynä, nyt kuva 1.2 antaa vain karkean kuvan toimintojen sijoittumisesta. Kartalle olisi hyvä sijoittaa myös muut tällä alueella metsäklusteriin kuuluvat laitokset ja toiminnot.

Hankkeen tekninen ja toiminnan prosessien kuvaus on hyvä. Hankekuvauksesta ilmenevät käytettävä raaka-aine, sen määrät ja laatu sekä saatavuus ja syntyvän bioöljyn varastointi. Lisäksi biojalostamolla käsiteltävät kemikaalit ja niiden käyttömäärät on esitetty sekä yhden että kahden tuotantoyksikön osalta. Lisäksi hankekuvauksessa on taulukossa 2.2. esitetty lopputuotteen ominaisuuksia. Arviointiselostuksessa tätä on syytä tarkentaa bioöljyn kemiallisen koostumuksen ja laadun osalta.

Hankekuvauksessa on myös käsitelty prosessissa syntyvän jäännöshiilen ja sivutuotekaasujen hyödyntämistä osana prosessia sekä niiltä osin, kuin hyödyntäminen ei ole mahdollista, niiden jatkokäsittelyä.

Prosessissa syntyvä tuhka-jäte on kuvattu määrällisesti ja jonkinlaisella tarkkuudella myös laadullisesti. Myös on kuvattu tuhkan jatkokäyttömahdollisuudet, tai jos se ei onnistu, varastointi kaatopaikalle.

Luvussa 2.8., Päästöt ja Jätteet, on kuvattu savukaasupäästöjen käsittely savukaasupesurilla. Menetelmä ja sen vaikutukset päästöjen vähentämiseen olisi tullut kuvata tarkemmin, minkälaisia päästöjä puhdistuksen jälkeen laitoksesta syntyy.

Myös vesistöön johdettavien vesien käsittely on jäänyt ylimalkaiseksi. Vesien käsittelystä todetaan, että käsittelyn yhteydessä jätevedestä erotellaan kiintoaines, joka koostuu tuhkasta, hiekasta ja puusta. Arviointiselostuksessa menetelmät ja niillä saatava hyöty (puhdistusteho) sekä veteen johdettavan jäteveden laatu tulee kuvata tarkemmin.

Hankkeen vaikutuksia ja suhdetta Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelmaan 2020 ja Lieksan Kevätniemen alueen kaavoituksen yhteydessä tehtäviin ympäristövaikutusten arviointiin on käsitelty luvussa 1.5.2. Koska osa hankkeen mahdollisista vaikutuksista liittyy liikenteeseen, arviointiselostuksessa olisi syytä tarkastella hanketta suhteessa vuonna 2009 valmistuneeseen Lieksan liikenneturvallisuuksuunnitelmaan. Tätä on korostanut Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri-vastuualue lausunnossaan arviointiohjelmasta.

Hankkeen edellyttämät luvat on käsitelty suppeasti, mutta kattavasti luvussa 3.

Kokonaisuutena hankekuvaus täyttää pääosin sille YVA-lainsäädännössä asetetut vaatimukset. Arviointiselostuksessa hankekuvausta tulee kuitenkin tarkentaa edellä esitettyjen puutteiden lisäksi myös selkeällä kartalla, jossa hankkeen eri toiminnot, niiden koko ja sijainti on selkeästi esitetty. Myös suunnitellut tie- ja raidetieosuudet on syytä esittää kartalla.

Vaihtoehtojen käsittely

Arviointiohjelman vaihtoehtoja voidaan pitää riittävänä, vaikka mm. Itä-Suomen aluehallintovirasto lausunnossaan arviointiohjelmasta pitää niitä riittämättöminä: ”Esitetyt hankevaihtoehdot samalla paikalla sijaitsevina eivät ole YVA-menettelyn tarkoittamia aitoja vaihtoehtoja.” Yhteysviranomainen toteaa tähän, että suunniteltu hanke ja erityisesti sen logistiset ratkaisut perustuvat Kevätniemen alueen nykyisen toiminnan ja suunnitellun hankkeen kokonaisuuteen ja sen kehittämiseen. Merkittävä osa suunnitellun biojalostamon raaka-aineesta tulee tältä alueelta. Vaihtoehtotarkastelussa muiden alueiden ottaminen mukaan lisäksi kyllä muodollisesti vaihtoehtojen määrää, mutta ei todellisuudessa olisi kuitenkaan aito vaihtoehto.

Arviointiohjelman vaihtoehtotarkastelu on suppea, mutta sen voidaan katsoa olevan riittävä.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Nykytilan kuvaus

Kaavoitus ja nykyinen maankäyttö

Hankealueen kaavoitusta on käsitelty luvussa 6.2.. Suunniteltu hankealue sijaitsee asemakaavan ulkopuolella, mutta alueelle on käynnistymässä kaavoitus, jossa alue on suunniteltu kaavoitettavaksi teollisuus- ja varastointialueeksi. Vaikutusten arvioinnin yhtymäkohtia käynnistyvään kaavoitukseen on esitetty myös luvussa 1.5.1., Lieksan Kevätniemen alueen kaavoituksen ympäristövaikutusten arviointi. Nykyinen kaavatilanneote on esitetty kuvassa 6.2.

Suunnitellun hankealueen nykyistä maankäyttöä on selvitetty luvussa 6.3.. Suunnittelun hankealueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat mm. Anaikan liimapalkkitehdas, VAPO Timber Oy:n Kevätniemen saha ja VAPO lämpö ja sähkö Oy:n Kevätniemen voimalaitos. Suunniteltu hanke liittyy toiminnallisesti nykyisiin laitoksiin ja on kokonaisuuden hahmottamisen kannalta tärkeää tietoa. Laitoksista olisi voinut esittää myös hieman tarkempaa tietoa ja niiden sijoittuminen esittää kartalla.

Asutus

Arviointiohjelmassa on kuvattu suunnitellun hankealueen ja sen läheisyyden asutusta puutteellisesti. Taustatiedoiksi on esitetty koko Lieksan väestön kehitys ja ikäkauma. Ympäristövaikutusten arvioinnin kannalta on oleellista kuvata asutus yksityiskohtaisemmin. Nyt arviointiohjelmassa todetaan, että hankealueen läheisyyteen sijoittuu Surpeenvaaran ja Kotalan asuntoalueet, ja että lähimmillään asutus sijoittuu 200 metrin etäisyydelle suunnitelluista biojalostamo- ja bioterminaalihankkeista.

Asutus tulee siis kuvata yksityiskohtaisemmin: sijoittuminen (nykyinen toteutunut ja kaavassa esitetty), asukasmäärät jne. Lisäksi on syytä kuvata ja esittää kartalla myös hankealueiden läheisyyteen mahdollisesti sijoittuvien terveyskeskusten, vanhainkotien, koulujen, päiväkotien ja uimarantojen etäisyys suunnitellusta hankealueesta.

Virkistyskäyttö

Virkistyskäytön osalta arviointiohjelmassa todetaan, että hankealueella Harjulassa kulkee latuverkko sekä lenkkeilyreittejä. Nämä olisi hyvä esittää kartalla. Jonkinlainen arvio käyttäjämääristä, karkeakin, olisi hyvä esittää alueen nykyisen käytön kuvaamiseksi.

Elinkeinot

Elinkeinojen nykytilan kuvauksen osalta on esitetty taulukoissa Lieksan kaupungin tärkeimmät työnantajat ja elinkeinorakenne. Tämä on hyvää taustatietoa. Hankkeen kannalta on keskeistä kuitenkin esitellä suunnitellun hankkeen ja siihen liittyvien nykyisten toimijoiden sekä koko alueen kehittämissuunnitelmat osana elinkeinorakenteen vahvistamista. Näitä on kyllä käsitelty mm. arviointiohjelman luvussa 1.1., Hankkeen tarkoitus.

Liikenne

Liikenteen nykytilanne on arviointiohjelmassa kuvattu riittävästi. Liikennemäärät on lisäksi esitetty kuvassa 6.3. tieosuuksittain. Myös raideliikenne ja sen määrät on kuvattu. Liikenteen nykytilassa olisi ollut hyvä käsitellä liikenneturvallisuutta ja Lieksan liikenneturvallisuussuunnitelmassa alueen liikenneväylistä esitettyjä tietoja.

Ilman laatu

Ilman laatua ei nykytilakuvauksessa ole esitetty lainkaan. Alueen laitosten osalta on olemassa tietoja ilmapäästöistä, samoin Pohjois-Karjalan bioindikaattoritutkimuksesta vuodelta 2010. Erityisen tärkeä nykytilanteen kuvauksessa on käsitellä alueen nykyistä pölyämistä aiheuttavaa toimintaa. Ainakin osasta yrityksiä tähän liittyviä selvityksiä

on saatavilla ja siten käytettävissä nykytilanteen tarkemman kuvauksen pohjaksi. Myös mahdolliset hajuhaitat on hyvä käsitellä tässä yhteydessä.

Melu

Suunnittelualan keskeiset melua aiheuttavat toiminnot on kuvattu arviointiohjelmassa. Alueelta ei ole käytettävissä melumittauksia nykytilanteessa, mutta arviointiselostusvaiheessa nykytilan kuvaus tulee kuvata tarkemmin. Lieksan ja Nurmeksen kaupunkien rakennus- ja ympäristölautakunta onkin todennut lausunnossaan arviointiohjelmasta: ”YVA-ohjelmaan tulee lisätä hankealueen nykyisen melutilanteen selvittäminen melumittauksilla, jotka on järkevää toteuttaa yhteistyössä Kevätniemen alueen ympäristöluvitettujen laitosten kanssa.”

Maa- ja kallioperä

Maa- ja kallioperän kohdistuvat vaikutukset liittyvät laitoksen rakentamisen yhteydessä tapahtuvaan maanmuokkaukseen.

Pinta- ja pohjavedet

Pintavesien osalta nykytilan kuvaus on puutteellinen. Arviointiohjelmassa on todettu koko Pielisen altaan vesimuodostuman luokiteltavan suppean ekologisen aineiston perusteella hyvään ekologiseen tilaan. Arviointiohjelman valmistumisen jälkeen vesienhoidon suunnittelun toisella arviointikaudella Pielisestä on biologista aineistoa enemmän käytettävissä luokittelutyöhön. Laajan aineiston perusteella koko Pielinen luokituu edelleen hyvään ekologiseen tilaan. Tämä siis on päivitettävä. Suunnittelun hankkeen jätevesipäästöt kohdistuvat Lieksanjoen edustalla olevaan Pielisen Möninselkään, josta arviointiohjelmassa on todettu olevan veloitettarkkailutietoja. Arviointiselostuksessa tulee nykytilakuvausta laajentaa nykyisestä. Veden laadun (laatu-tekijöittäin ja taulukoituna) lisäksi on syytä kuvata myös ekologista tilaa kuvaavia tekijöitä (kasviplankton, pohjaeläimet). Erityisesti alueen kalasto tulee kuvata tarkemmin. Tähän ovat kiinnittäneet huomiotaan lausunnossaan arviointiohjelmasta Pielisen kalastusalue ja Lieksan osakaskunta sekä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen kalatalouspalvelut.

Pohjavesien osalta nykytilakuvaus on jäänyt puutteelliseksi. Luvussa 6.6., Pohja- ja pintavesiolosuhteet, pohjavesiä ei ole käsitelty lainkaan. Arviointiselostuksessa tämä puuttuva tieto tulee lisätä: alueen nykyiset pohjavesiesiintymät, jos sellaisia on, onko tietoa niiden laadusta, mahdollisten talousvesikaivojen sijoittuminen alueelle tai hankkeen vaikutuspiiriin sekä luokitellut pohjavesialueet, jos niitä hankealueen vaikutuspiirissä on.

Kasvillisuus ja eläimistö

Kasvillisuutta ja alueen eläimistöä sekä yleensä luonnonympäristöä ei arviointiohjelmassa juurikaan ole käsitelty. Alueella ei todennäköisesti ole merkittäviä luonnonarvoja ja kesällä 2013 tehty luontoselvitys mahdollistaa arviointiohjelmalla kattavamman kuvauksen alueen nykytilasta arviointiselostuksessa. Yhteysviranomaisen korostaa luontoselvityksen osalta alueen luontotyyppien kuvaamista ja erityisesti, jos alueelta löytyy, niiden suojelutason mukaista tarkastelua.

Muinaismuistot ja kulttuuriympäristöarvot

Alueen muinaismuistot ja kulttuuriympäristöarvot on selvitetty arviointiohjelmassa riittävästi. Tärkeää olisi kuitenkin myös kirjata ylös, mihin aineistoihin nykytilan kuvaus perustuu.

Maisema

Maiseman osalta arviointiohjelmassa todetaan, että hanke ei kuulu valtakunnallisesti arvokkaihin maisema-alueisiin eikä alueelle sijoitu maisemallisesti tai kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita eikä merkittäviä muinaisjäännöksiä. Lähteet näille arvioille on syytä arviointiselostuksessa mainita. Nykytilakuvausta tulisi täydentää myös luonnonmaiseman osalta, mikäli sellaisia arvoja hankealueella esiintyy.

Kokonaisuutena arvioiden nykytilakuvausta on täydennettävä edellä esitetyillä tiedoilla. Ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä tehdään erillisselvityksiä, jotka tuottavat lisätietoa myös arviointiselostuksen nykytilakuvaukseen. Yhteysviranomaisen korostaa, että käytettyjen tietojen dokumentointi on oleellinen asia arviointiselostuksessa, jonka pohjalta voidaan arvioida vaikutusten arvioinnin luotettavuutta.

Ympäristövaikutusten arviointi

Yleiset kommentit

Arviointiohjelmassa on otsikkotasolla tunnistettu hankkeesta mahdollisesti aiheutuvat keskeiset ympäristövaikutukset. Arviointiohjelman keskeinen tehtävä on antaa kansalaisille informaatiota siitä, mitä ja miten arvioidaan mahdollisia ympäristölle aiheutuvia vaikutuksia, mitä menetelmiä arvioinneissa käytetään ja mitä epävarmuustekijöitä arviointiin liittyy.

Lieksan bioöljylaitoksen arviointiohjelmassa on käsitelty pääosin YVA-lainsäädännön edellyttämät vaikutukset. Arviointiohjelmassa vaikutusten arviointi on kuitenkin kuvattu hyvin yleisellä tasolla; arvioidaan, laaditaan malli tai teetetään erillisselvitys. Teksteistä ei kuitenkaan ilmene tarkalleen, mitä ja miten arvioidaan.

Arviointimenetelmien kuvaus on vähäistä ja niihin sekä arviointiin liittyvien epävarmuustekijöiden käsittely puuttuu käytännössä kokonaan. Myöskään arviointien tueksi YVA-menettelyn aikana tehtäviä lisäselvityksiä ei kaikkien selvitysten osalta ole avattu arviointiohjelmassa tarpeeksi. Arviointimenetelmien tarkemman kuvauksen osalta yhteysviranomaisen korostaa YVA-asetuksen (713/2006) 9 §:n kohtaa 4, jonka mukaan ohjelmassa on esitettävä tiedot arvioinnissa käytettävistä menetelmistä ja niihin liittyvistä oletuksista. Monen keskeisen tekijän suhteen nämä tiedot nyt puuttuvat arviointiohjelmasta. Ne tulee arviointiselostuksessa kuvata tarkemmin.

Vaikutusalueen rajaus

Merkittävä puute arviointiohjelmassa on hankkeen vaikutusalueen rajauksen puuttuminen. Vaikutusalue tulee selkeästi esittää kartalla. Vaikutusalueita voi rajata myös

eri arvioitavien tekijöiden mukaan, mutta ne tulee joka tapauksessa esittää selkeästi. Arviointiohjelman luvuissa 7.1, Arvioinnin rajausta, ja 7.2., Tarkastelu- ja vaikutusalueet, on käsitelty arvioinnin rajausta. Luvussa todetaan, että ” Tarkastelualueella tarkoitetaan tässä kullekin ympäristövaikutukselle määritettyä aluetta, jolla kyseistä ympäristövaikutusta selvitetään ja arvioidaan. Vaikutusalueella tarkoitetaan aluetta, jolla selvityksen tulosten perusteella ympäristövaikutuksen arvioidaan ilmenevän. Ympäristövaikutusten vaikutusalueen laajuus riippuu tarkasteltavasta ympäristötekijästä, joten myös tarkastelualue vaihtelee sen mukaan, mitä vaikutusta kulloinkin tarkastellaan. Tarkastelualueen määrittämisessä lähtökohtana on ollut se, että se on riittävän laaja kaikkien merkittävien ympäristövaikutusten arvioimista varten. Tarvittaessa tarkastelualueita tarkistetaan arviointivaiheessa, jos tässä esitetty rajausta osoittautuu riittämättömäksi.” Arviointiohjelman lukijalle tästä ei avaudu missä arvioita tehdään, koskeeko arvioitava tekijä esim. hänen asuinalueensa. Hankkeen osalta olisi tullut esittää selkeästi laajempi vaikutusten tarkastelurajausta ja esim. mahdollisille melu- ja pölyhaitoille omansa sekä esittää nämä rajaukset selkeästi kartalla.

Luvussa 1 todetaan, että ” Raaka-aineena käytettävän metsäbiomassan, kuten hakkuujätteen ja runkopuun sekä metsäteollisuuden sivuvirtojen, korjuu ja käsittelyminen hankealueen ulkopuolella kuuluvat metsäteollisuuden normaaliin toimintaan, minkä vuoksi siitä aiheutuvia ympäristövaikutuksia ei huomioida tässä arvioinnissa.” Tältä osin yhteysviranomaisen on jo aiemmin todennut, että raaka-ainevirtojen osalta on arviointiselostuksessa tuotava ainakin esille, että bioöljylaitoksen käyttämän puuraaka-aineen talteenotolla voi mahdollisesti olla vaikutuksia myös luonnon monimuotoisuuteen, lähinnä lahoppuun määrän vähenemisen kautta.

YVA-menettely

YVA-menettely on arviointiohjelmassa kuvattu riittävästi (luku 4). Kuvassa 4.1. on kuvattu YVA-menettely. YVA-menettely päättyy, kun YVA-yhteysviranomaisen on antanut lausuntonsa arviointiselostuksessa. Viimeinen laatikko, tarvittaessa täydennyksiä, ei siis kuulu enää YVA-menettelyyn. YVA-menettelyn edellyttämät selvitykset tehdään YVA-menettelyn aikana.

Vaikutusten arviointi

Maankäyttö, rakennettu ympäristö ja maisema

Arviointi on suppea. Arviossa olisi tullut avata, mitä asioita alueen nykyisen maankäytön ja suunnitellun maankäytön osalta selvitetään/arvioidaan. Rajoittaako hanke suunnitellun alueen tai sen lähialueen maankäyttöä, syntykö hankkeen toteuttamisesta rajoitteita lähialueiden maankäytölle jne.. Arviointityötä olisi edes jonkin verran tullut avata arviointiohjelmassa.

Vesistövaikutukset

Pintavedet

Hankkeen vesistövaikutusten arviointia ei arviointiohjelmassa ole esitetty. Luvussa 7.4.4., Jätevesipäästöt ja niiden hallinta, on käsitelty prosessissa syntyvän jäteveden käsittelyä. Vesistöön johdettavia käsiteltyjä jätevesiä syntyisi siis savukaasupesurin

jätevesistä. Tietoja jätevesien laadusta, määrästä eikä tarkasta johtamispaikasta ole arviointiohjelmassa esitetty. Arviointiohjelmassa todetaan, että jätevesien laadusta ja määrästä sekä esikäsittelyn tarpeesta laaditaan erillisselvitys, mikä on hyvä, mutta arviointiohjelmassa olisi tullut avata tarkemmin, mitä laatutekijöitä selvitetään jne.

Vaikka hankkeella ei olisikaan suuria vaikutuksia vastaanottavan vesistön tilaan, ne olisi kuitenkin tullut käsitellä arviointiohjelmassa. Vaikutukset tuleekin käsitellä arviointiselostuksessa. Samalla tulee huomioida mahdolliset vaikutukset vesienhoidon suunnittelun (VHS) tavoitteisiin.

Pohjavedet

Pohjavesien osalta todetaan, että suunnitellulla hankealueella ei ole luokiteltuja pohjavesiä. Tulisi selvittää kuitenkin, onko hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä muita pohjavesiesiintymiä ja/tai niistä riippuvaisia talousvesikaivoja.. Jos talouskaivoja esiintyy, tulee niiden käytön osalta arvioida hankkeen mahdolliset vaikutukset.

Maa- ja kallioperä

Hankkeen maa- ja kallioperään aiheuttamien vaikutusten arvioimiseksi arviointiohjelmassa on lueteltu keskeiset arvioitavat tekijät, tässäkin kohdassa vain yleisellä tasolla.

Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen: kasvillisuus, eläimistö ja suojelukohteet

Luvussa 7.4.5., Luontovaikutukset, todetaan, että hankkeella ei oleteta olevan erityisen suuria vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Tämä varmaankin pitää paikkansa, mutta silti arviointiohjelmassa olisi tullut esittää, mitä luontoselvityksessä selvitetään ja miten. Kesällä 2013 tehty luontoselvitys on ollut yhteysviranomaisen käytössä. Kun luontoselvityksen pohjalta tehdään hankkeen vaikutusten arviointia arviointiselostuksessa, tulee vaikutusten arvioinnin lisäksi kuvata käytetyt menetelmät ja niihin liittyvät epävarmuustekijät sekä arvioida vaikutukset luontotyyppeihin ja niiden suojelun tarpeeseen.

Vaikutusten arvioinnissa tulee käsitellä myös sitä, miten suunniteltu laitos raaka-aineen hankinnassa mahdollisesti ottaa huomioon raaka-aineiden alkuperän ja sen vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja haitallisten vaikutusten välttämisen.

Kalasto, kalatalous ja vesien ekologinen tila

Kalastoon ja kalastukseen liittyviä asioita ei käsitellä arviointiohjelmassa, eikä sitä ole perusteltu, miksi ne on jätetty pois. Yhteysviranomainen toteaa, että vaikka vaikutuksia kalatalouteen ei tulisikaan tai ne olisivat vähäisiä, niin myös kalasto ja kalatalousasiat olisi tullut käsitellä arviointiohjelmassa. Tätä on korostanut lausunnossaan arviointiohjelmasta Pielisen kalastusalue ja Lieksan osakaskunta sekä ELY-keskuksen kalatalouspalvelut, joka toteaa lausunnossaan: ”ELY-keskuksen arvion mukaan hankevastaavan ei ole tarpeen tehdä erillisiä kalatalousselvityksiä osana YVA-prosessia, mutta kalataloudesta tulee laatia YVA-selostukseen yhteenvetokatsaus olemassa olevan tiedon ja aineistojen perusteella. Tarkastelussa tulee hyödyntää

mm. käynnissä olevan Mönninselän kalataloudellisen yhteistarkkailuohjelman tuottamia tietoja.”

Kalaston yhteydessä on hyvä tarkastella myös jollain tasolla jätevesien purkuvesistön yleistä ekologista tilaa (VHS), johon lähtöaineistoksi voi käyttää alueella tehtyjä velvoitetarkkailun seurannan tuloksia.

Ilman laatu ja ilmasto

Suunnitellun hankkeen vaikutuksia ilman laatuun on käsitelty kuivausrummuista tapahtuvien päästöjen osalta, jotka muodostaisivat pääasiallisen päästölähteen. Lisäksi on käsitelty varoventtiileistä ja vaippaliitoksista mahdollisesti tapahtuvien päästöjen määrää ja laatua sekä myös tuhkan käsittelystä johtuvia hiukkaspäästöjä. Näitä on arviointiohjelmassa käsitelty riittävästi. Lisäksi on käsitelty liikenteen vaikutuksia ilman laatuun.

Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan vaikutuksia ilman laatuun syntyy myös raaka-aineen kuljetusten lastien purun yhteydessä ja ennen kaikkea raaka-aineen hakeutuksesta. Näitä ei ole arviointiohjelmassa käsitelty lainkaan.

Ilmaston kannalta hankkeen keskeisiä vaikutuksia on fossiilisten polttoaineiden korvaaminen tuotettavalla bioöljyllä. Arviointiselostuksessa näitä vaikutuksia tulisi avata arviointiohjelmassa esitetystä.

Melu

Hankkeen meluvaikutukset syntyvät raaka-aineen käsittelystä ja raaka-aineen kuljetuksista sekä laitoksen puhaltimista. Meluvaikutusten arviointi on arviointiohjelmassa esitetty riittävästi, vaikka tässäkin olisi ollut syytä tarkemmin esittää, mitä melumallinuksessa arvioidaan. Yhteysviranomaisen korostaa, että arvioinnissa on tärkeää selvittää melun keskiäänitason (L_{Aeq}) lisäksi myös eri toiminnoista aiheutuvan äänenpaineen enimmäistaso ($L_{A_{fmax}}$), ja myös, mikäli sellaista syntyy, impulssimaista melua tuottavien lähteiden meluhiiput.

Arviointiohjelmassa on todettu, että ”meluvaikutuksista laaditaan malli, josta näkyy hankkeesta aiheutuvat muutokset hankkeen vaikutusalueella”. Vaikutusalueetta ei kuitenkaan arviointiohjelmassa ole esitetty.

Meluvaikutusten arvioinnin osalta tärkeää on alueen nykyisten toimintojen aiheuttaman melutason selvittäminen sekä yhteisvaikutukset suunnitellun hankkeen aiheuttamien meluvaikutusten kanssa.

Liikenne

Liikennevaikutusten kannalta hankkeen keskeinen arvioitava vaikutus on raskaan liikenteen lisääntyminen ja sen vaikutukset mm. yleisien teiden liikenneturvallisuuteen ja liikenteen vaikutukset käytettyjen liikenneväylien lähialueiden asutuksen viihtyisyyteen ja liikenteen toimivuuteen käytettävillä tieyhteyksillä. Liikennevaikutusten voidaan katsoa käsitellyn arviointiohjelmassa riittävästi.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Ihmisten terveyteen ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten arviointi arviointiohjelmassa jää kovin epäselväksi ja osin puutteelliseksi. Tähän on kiinnittänyt huomiota Itä-Suomen aluehallintovirasto lausunnossaan arviointiohjelmasta: ”Aluehallintovirasto katsoo, että ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on mahdotonta arvioida määrittelemättä ensin hankkeen vaikutusten tarkastelualue, jolla asuviin tai muutoin oleskeleviin ihmisiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan.”

Lisäksi aluehallintovirasto toteaa, että ”ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa on oleellista tietää, millaista asutusta ja elinkeinotoimintaa vaikutusten arviointialueella on: haittaako/estääkö hanke asukkaiden tai alueella muutoin oleskelevien tämän hetkistä asumista, olemista ja liikkumista sekä elinkeinonharjoittamista.”

Arviointiohjelman perusteella näyttäisi siltä, että hankkeen sosiaalisia vaikutuksia arvioidaisiin lähinnä arviointiohjelman esittelytilaisuudesta saadun palautteen, arviointiohjelmasta jätettyjen lausuntojen ja mielipiteiden sekä yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon pohjalta. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että arviointiselostuksessa arvioidaan myös mahdollisten ilmanlaadun muutosten (pöly, haju) ja melun vaikutuksia ihmisten terveyteen ja elinolojen viihtyisyyteen.

Sosiaalisten vaikutusten osalta tuleekin vaikutusten arviointia varten rajata selkeä vaikutusalue tai vaikutusvyöhykkeitä, joilta selvitetään tarkemmin esim. asukaskyselyllä hankkeen vaikutuksia (mm. alueen viihtyisyyteen, virkistyskäyttöön jne.). Selvittävät asiat tulee myös yksilöidä teemakokonaisuuksina ja liittää kyselylomake arviointiselostukseen.

Vaikutukset alueen virkistyskäyttöön

Hankkeen vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön ei arviointiohjelmassa ole juurikaan arvioitu. Tiedossa on kuitenkin, että alueella on jonkin verran merkitystä virkistyskäytön kannalta. Virkistyskäytön osalta hankkeen vaikutusten arviointia tulee täydentää.

Luonnonvarojen kestävä käyttö

Luonnonvarojen kestävä käytön kannalta vaikutuksia arvioitaessa on tärkeää, fossiilisten polttoaineiden korvaamisen lisäksi, arvioida myös hankkeen tarvitsemien raaka-ainemäärien hankinnan ja siinä mahdollisesti tapahtuvien muutosten vaikutuksia. Mitä esimerkiksi metsäteollisuuden sivuvirtojen ehtyminen merkitsisi hankkeen ja luonnonvarojen kestävä käytön kannalta. Keskeisiä huomioitavia tekijöitä ovat raaka-aineen saatavuus ja ehkä myös riittävyys. Minkälaisia ympäristövaikutuksia syntyy, jos nykyistä enemmän joudutaankin hyödyntämään korjuupuuta tai korjuumasaa.

Riskit, häiriö- ja onnettomuustilanteet

Hankkeen riskejä, onnettomuus- ja häiriötilanteita on käsitelty luvussa 7.4.13. ja kemikaalien käytön ja varastoinnin osalta luvussa 7.4.11..

Riskien kannalta olennaista on osoittaa vaikutukset mahdollisten onnettomuustilanteiden (esim. tulipalo) tai häiriötilanteiden (bioöljyn pH on alhainen ja aiheuttaa putkis-

tojen korroosioriskiä, jolloin vuototilanteet ovat mahdollisia) osalta sekä kuljetuksiin liittyvät riskit. Näiden häiriö- tai onnettomuustilanteiden vaikutusalueet on tärkeä arvioida ja esittää arviointiselostuksessa myös karttamuodossa..

Bioöljyn kemiallis-fysikaaliset ominaisuudet ja vaaraa osoittavat ominaisuudet tulee esittää arviointiselostuksessa.

Arvioinnin epävarmuustekijät

Tämä on myös keskeinen osa vaikutusten arvioinnissa. Miten luotettavia vaikutusten arvioinnin lähtöaineistot ovat, käytetyt menetelmät jne. Nämä tulee tarkentaa arviointiselostukseen. Nyt niitä on käsitelty vain yleisellä tasolla.

Haitallisten vaikutusten vähentäminen

Hankkeen haitallisten vaikutusten vähentämisen osalta kuvausta tulee laajentaa arviointiselostuksessa. Nyt luvussa 7.8. todetaan vain, että ”tunnistetaan lieventämiskeinoja”. Konkreettisia keinoja aiheutuvien ja mahdollisesti aiheutuvien vaikutusten vähentämiseen on mahdollista esittää (esim. meluvallit, haketukseen liittyvät tekniset ratkaisut pölyhaittojen vähentämiseksi jne.).

Vaikutusten seuranta

Vaikka hankkeen vaikutusten seuranta tarkentuu varsinaisessa lupaprosessissa ja sen jälkeen, niin myös arviointiohjelmassa olisi voinut avata vaikutusten seurantaa tarkemmin. Nyt arviointiohjelmassa on esitetty seurannan osalta vain ”tehdään alustava suunnitelma ympäristövaikutusten seurannan järjestämisestä”. Arviointiselostuksessa tuleekin esittää keskeiset seurattavat tekijät.

Osallistuminen ja tiedottaminen

Arviointiohjelmassa on kuvattu YVA-menettelyn mukainen tiedottaminen ja mahdollisuudet osallistua arviointityön sisällölliseen vaikuttamiseen.

Osallistumisen mahdollisuuksien parantamiseksi ympäristövaikutusten arviointityön aikana hankealueen ja sen välittömässä läheisyydessä oleville asukkaille olisi hyvä tehdä asukaskysely, jossa selvitetään mielipiteitä hankkeesta ja sen suunnittelusta sijoituspaikasta ja ympäristövaikutuksista.

Arviointiselostuksen valmistuttua pidetään vielä yksi yleisötilaisuus Lieksassa, jossa arviointiselostusta esitellään.

Raportointi

Arviointiohjelma on pääosin rakenteeltaan selkeästi jäsennelty. Ohjelma on helposti luettava ja esitetyt tiedot on havainnollisesti esitetty. Erityisesti itse hanke ja sen tausta ja tavoitteet on kuvattu hyvin. Yllä on esitetty tekijäkohtaisesti täydennystarpeet raportoinnin osalta.

Yhteenveto

Lieksan Teollisuuskylä Oy:n ”Kevätniemen biojalostamo- ja bioterminaali”-hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman voidaan edellä esitetyillä täydennyksillä katsoa täyttävän juuri ja juuri YVA-lain ja –asetuksen edellyttämät minimivaatimukset.

Lain edellyttämät tärkeimmät ympäristövaikutukset on tunnistettu yleisellä ja otsikkotasolla. Suurimmat puutteet arviointiohjelmassa ovat konkretian puuttuminen useista arvioitavista vaikutuksista, arvioinnissa käytetyistä menetelmistä sekä näiden tietojen siirtäminen arviointiselostusvaiheeseen. Monen arvioitavan vaikutuksen osalta lukijan on vaikea hahmottaa, mitä ja miten arvioidaan sekä minkälaisia epävarmuustekijöitä arviointiin liittyy. Keskeinen puute on myös, että hankkeen vaikutusten arvioinnin rajausta ei ole esitetty selkeästi kartalla eri arvioitavien tekijöiden osalta.

Arviointiohjelmassa hankkeen tarkoitus, kytkeytyminen muuhun toimintaan alueella, lainsäädännölliset edellytykset ja lupatarpeet sekä siihen liittyvä maankäytön ja kaa-voituksen kuvaus on tehty hyvin. Selkeitä puutteita liittyy sosiaalisten vaikutusten arviointiin sekä pinta- ja pohjavesiin liittyviin vaikutusten arviointeihin/niiden kuvaukseen.

Tässä lausunnossa on edellä esitetty tarkennuksia ja täydennyksiä huomioonotettavaksi ympäristövaikutusten arviointityössä. Yhteysviranomaisen edellyttää myös, että hakijan ja hakijan konsultin kanssa käydään vielä erillinen neuvottelu, jolla varmistetaan, että nyt arviointiohjelmassa ilmenneet puutteet tulevat riittävällä tarkkuudella huomioituiksi arviointiselostuksessa.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi kaikille lausunnonantajille. Arviointimenettelyn aikana yhteysviranomaiselle toimitetut alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Kopiot niistä lähetetään hankkeesta vastaavalle.

Yhteysviranomaisen lausunto liitteineen ja arviointiohjelma ovat nähtävillä Lieksan kaupungin yleisellä ilmoitustaululla ja Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Lausunto on myös nähtävissä internetsivuilla: ymparis-to.fi/lieksanteollisuuskylaoyYVA .

Aarne Wahlgren
ympäristönsuojeluyksikön päällikkö
Ympäristö- ja luonnonvarat - vastuualue

Hannu Luotonen
Erikoistutkija
Ympäristö- ja luonnonvarat – vastuualue

Suoritemaksu 2300 euroa (46 tuntia, a 50 euroa)

Maksun peruste

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (897/2009) 25 §

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2013 (907/2012)

Muutoksenhaku maksuun

Valtion maksuperustelain 11 b §:n mukaan maksua koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta oikaisua kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

LIITTEET Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja kannanotot, 8 kpl.

TIEDOKSI Lausunnonantajat

Ympäristöministeriö

Suomen ympäristökeskus (+ 2 kpl arviointiohjelmiä)

Alueelliset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset